

OSVĚTOVÉ AKCE O NETOPÝRECH S VYUŽITÍM CHOVU TRVALE HANDICAPOVANÝCH NETOPÝRŮ

(č. DOT/54/12/010616/2016)

Krátká zpráva
Červen 2017

ZO ČSOP Nyctalus
Jasmínová 2665, 106 00 Praha 10
www.nyctalus.cz

zpracovala ing. Dagmar Zieglerová

Úvod

Všechny druhy netopýrů vyskytující se na území ČR jsou chráněny zákonem č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Podle vyhlášky č. 395/92 Sb. ve znění pozdějších předpisů jsou zařazeni do kategorií kriticky ohrožený nebo silně ohrožený druh. Právní ochrana se vztahuje rovněž na netopýří stanoviště, jak přirozená, tak umělá (§ 50 zákona 114/1992 Sb., § 16 vyhlášky 395/92 Sb.). Netopýří jsou chráněni i podle právních předpisů Evropské unie. Podle Směrnice o stanovištích č. 92/43/EEC podléhají všechny druhy přísné ochraně – mimo jiné je zakázáno jejich usmrcování, rušení a rovněž poškozování nebo ničení míst jejich rozmnožování a odpočinku. Mimo to je náš stát zavázán chránit všechny druhy netopýrů vyskytujících se na našem území na základě několika mezinárodních dohod (Dohoda o ochraně populací evropských netopýrů, Bonnská úmluva, Bernská úmluva), které jsou naší legislativou považovány za součást právního řádu.

Díky synantropizaci některých druhů netopýrů (např. netopýr rezvý *Nyctalus noctula*, netopýří rodu *Pipistrellus*, netopýr večerní *Eptesicus serotinus*, netopýr pestrý *Vesperilio murinus*) se dostává stále více obyvatel Prahy do kontaktu s netopýry. Netopýří přicházejí o přirozené úkryty zejména v dutinách stromů, přicházejí rovněž o náhradní úkryty v lidských stavbách. Nejmarkantněji se projevuje důsledek masivního zateplování paneláků. Netopýří, kteří přežili, se vrací na místa původních úkrytů a hledají je řadu let. Počet záletů netopýrů do bytů vzrůstá, souvislost se ztrátou úkrytů vinou zateplení je zřejmá. Netopýří se vyskytují i ve starší činžovní zástavbě, opakovaně byly potvrzeny nálezy netopýřích kolonií v plynovém topení, tzv. vafkách, často s fatálními následky pro zvířata. Úspěšnost realizace veškerých technických opatření je přímo závislá nejenom na informovanosti příslušných úředníků a firem, ale velmi často na spolupráci s občany. Zejména při menších rekonstrukcích bez potřeby stavebního povolení, např. ve starší činžovní zástavbě, jsou netopýří kolonie přímo ohroženy. Sebelepší technické i legislativní prostředky k ochraně životního prostředí jsou málo využitelné bez zájmu ze strany obyvatel.

Cíl projektu

Zvýšení informovanosti o životě netopýrů, o možnostech bezproblémového soužití, vyvracení nesmyslných pověr, přednášky spojené se smyslovým prožitkem jako impuls k novému pohledu na netopýry a na jejich ochranu. Na osvětových akcích pro širokou veřejnost většina lidí vidí díky skrytému způsobu života netopýry zblízka prvně v životě. Naši trvale handicapovaní netopýří jsou kontaktní zvířata, která jsou zvyklá na lidskou ruku, jejich klidné a přirozené chování napomáhá lidem zbavit se zbytečného strachu a předsudků.

Způsob řešení a výsledky

V období od 1.10. 2016 do 31.5. 2017 jsme realizovali celkem 58 osvětových akcí a přednášek s celkovou návštěvností 4932 osob. Ve školách (MŠ a ZŠ) jsme realizovali 31 „přednášek“ pro 1437 dětí.

1. akce pro kolektivy (12)
2. akce pro seniory (17)
3. benefiční koncerty pro netopýry (2)
4. akce pro Městskou knihovnu v Praze (11)
5. akce určené pro širokou veřejnost (16)

Pozvánky na osvětové akce jsou pravidelně zveřejňovány na webových stránkách www.nyctalus.cz pod záložkou Pozvánky na akce. Dále jsou zveřejňovány na FB a ve vybraných kalendářích akcí, např. www.econnect.cz.

Osvětové akce probíhaly v době aktivity netopýrů, tj. v roce 2016 do začátku prosince. V zimním období naši trvale hendikepovaní netopýří hibernovali. Toto období jsme věnovali přípravě přednášek, pracovních listů, úpravám webové aplikace pro objednávání přednášek, zhotovení výukových pomůcek a powerpointových prezentací. V roce 2017 probíhaly osvětové akce od března.

1. Akce pro kolektivy

byly realizovány pro předem vybranou skupinu dětí nebo dospělých jako samostatná akce nebo ve spolupráci s Toulcovým dvorem, Ekodomem apod.

9 akcí bylo pro kroužky Malý průzkumník přírody organizované Ekodomovem, z.s. v Praze 6 na různých školách v Praze. Akce probíhaly venku v okolí školy, v místech, kde bylo možné ukázat dětem životní prostředí netopýrů, potenciální úkryty a loviště. Každá lekce tak byla „ušita na míru“ konkrétní škole.

Zkoumání pobytových stop v „dutině“ pomocí endoskopické kamery

Prohlížení lihového preparátu uhynulých novorozeneč netopýrů.

Přiblížení echolokace pomocí hry na netopýra a mūru

Ukázka práce s ultrazvukovým detektorem

Práce s pinzetou při krmení netopýrů

Předvádění živých netopýrů

2. Akce pro seniory

probíhaly v klubech seniorů v Praze 10, v Praze 2 a v Praze 5. Akce pro seniory v Praze 10 a Praze 5 byly spolufinancovány MČ. Kromě přednášek v klubech se uskutečnily 2 autobusové zájezdy pro klienty CSOP Praha 10 do záchranných stanic v Kladně-Čabárně a v Huslíku u Poděbrad. My jsme zajistili odborný program, který navazoval na přednášky o zvířatech v nouzi. O akce s živými zvířaty je velký zájem, přednášky mají i značný aktivizační efekt.

KS Malešice

KS Na Louži

Možnost kontaktu s liščíím mládětem

Účastníci zájezdu do ZS Huslík u Poděbrad

3. Benefiční koncerty pro netopyry

Klub Už jsme doma v Praze 6 ukončil činnost a tak hledáme nové vhodné prostory pro benefiční koncerty. Koncert Verkauf Musique se uskutečnil v Café v lese v Praze 10 a koncert kapely Činna v Klubu u Kaštanu v Praze 6.

4. Akce pro Městskou knihovnu v Praze

11 přednášek se uskutečnilo na 7 pobočkách MKP po celé Praze (Opatov, Dittrichova, Modřany, Stodůlky, Prosek, Novodvorská, Bohnice). Určeny byly jednak třídním kolektivům v dopoledních hodinách nebo široké veřejnosti v podvečer. S Městskou knihovnou spolupracujeme dlouhodobě.

Zimní spáči v MKP Dittrichova pro rodiče s dětmi

Ukázka echolokace v MKP Stodůlky pro školáky

5. Akce pro širokou veřejnost

Na tyto akce není třeba se předem hlásit, stačí prostě přijít. Tuto možnost využily rodiny s dětmi, dětské kolektivy s doprovodem, mládež, dospělí, senioři i postižení. Obzvláště postižení oceňovali individuální přístup a možnost kontaktu se zvířaty.

Presentace netopýrů na přednášce v Činoherní kavárně

Podvečer s netopýry na Hamru

Stanoviště s netopýry

Tyto akce byly pořádány **ve spolupráci s dalšími organizacemi**, např. SEV Toulcův dvůr, Nadací na ochranu zvířat, MŠ Markušova, MC Klubíčko. Základem těchto akcí jsou krátké přednášky a prezentace živých ochočených netopýrů pro menší skupiny návštěvníků opakující se po celou dobu akce. Akce probíhají venku nebo v místnosti.

Pódiové vystoupení na veletrhu FOR PETS 2017

Psí den v Malešicích

Netopýří dílna

Byla doplňkem přednášek na „větších“ akcích pro širokou veřejnost. Děti za asistence rodičů vyráběly netopýra z různých materiálů, vybarvovaly omalovánky, skládaly origami apod., vyrobeného netopýrka si mohly odnést domů.

Výroba netopýrka

Zkoumání „dutiny“ pomocí endoskopické kamery

Veřejné vypouštění netopýřů

Akce se vyhlašuje jen pár dní dopředu s ohledem na aktuální počasí, často spojená s předem ohlášenou jinou akcí.

Vypouštění na Hamru

Vypouštění na Trojmezí

Netopýří poradna a SOS netopýří linka

Návštěvníci na akcích pro veřejnost měli k dispozici informační materiály, ukázky publikací o netopýřech, propagační materiály jako omalovánky a samolepky, které byly financovány z prostředků ČSOP. Byly zde podávány odborné informace pro řešení konkrétního problému s netopýřem. SOS linka je k dispozici každý den od 7 do 22 hodin, často je využívána z míst rekreačních objektů Pražanů. Ročně je zodpovězeno cca 300 dotazů.

Ohlasy v médiích.

Rodina Dnes 30.12.2016 – reportáž Splněné přání.

Předváděná zvířata

Předváděli jsme 23 zvířat 6 druhů (n. rezavý, n. pestrý, n. večerní, n. velký, n. parkový, n. hvízdavý), kteří byli v péči 5 chovatelů. Díky tomu jsme se mohli účastnit i akcí s velmi vysokou návštěvností při zachování pohody zvířat, střídali jsme větší počet zvířat, tak aby vždy měla dostatek času na odpočinek.. Přímý kontakt návštěvníků byl omezen na netopýry rezavé a pestré, jde o druhy, které bez problémů snášejí dotek více lidí, aniž by zvířata byla stresována. Tato zvířata prošla přípravou (handling), za odměnu v podobě moučných červů se „ráda předvádí“. Ostatní druhy byly předváděny pouze lektorem nebo v přepravce. Návštěvníci mohli netopýra na dlani lektora pohladit po zádech, nabídnout z pinzety moučného červa, fotit bez blesku.

Zvířata byla pravidelně kontrolována MVDr. Pavlínou Hájkovou, na některé akce byla vystavena veterinární osvědčení. Byla dodržována ohlašovací povinnost.

Závěr

Cíle projektu byly naplněny v plném rozsahu.

Přínos projektu

Celkem se 58 osvětových akcí a přednášek účastnilo necelých 5000 osob, které

- se dozvěděly základní informace o biologii netopýrů
- se seznámily s problematikou netopýrů v Praze
- získaly informace o ochraně netopýrů na území Prahy
- využily netopýří poradnu k řešení konkrétních problémů s netopýry
- si odnesly informační materiály o ochraně netopýrů s kontakty na odborníky
- využívají webové stránky www.nyctalus.cz
- šíří informace mezi svoje známé

Dalších 1945 dětí se seznámilo s netopýry při programech s živými netopýry ve školských zařízeních. Účastníci programů pro školy si mohli stáhnout pracovní listy.

Díky SOS netopýří lince, kam občané volají při nálezů netopýra nebo při objevení netopýří kolonie, máme zpětnou vazbu o značné efektivitě našich osvětových akcí, volající často zmiňují, že díky naší přednášce ví, jak se zachovat a komu volat. Přímo na akcích pro širokou veřejnost se hlásili zájemci o spolupráci, rodiče doporučovali akce s netopýry ve školách a školkách, některé školy a další organizátoři si zamlouvaly akce již na další školní rok.

Příloha: přehled akcí

poř. Číslo	datum	obsah akce	místo konání	účastníků
1	1.-2.10.2016	festival zvířat	výstaviště Holešovice	800
2	12.10.2016	zájezd senioři	Aves	26
3	17.10.2016	koncert Verkauf	Cafe v lese	18
4	18.10.2016	koncert Činna	klub Kaštan	12
5	18.10.2016	přednáška pro skautíky	Modřany	15
6	12.11.2016	beseda o netopýrech	Fusion klub	50
7	14.11.2016	přednáška o netopýrech	Činoherní klub	24
8	16.11.2016	přednáška o vafkách	ČSOP	2
9	21.11.2016	Zimní spáči	KS Záhřebská	15
10	23.11.2016	Netopýří svět	MKP Opatov	24
11	24.11.2016	Netopýří svět	MKP Modřany	22
12	24.11.2016	Zimní spáči	KS Karpatská	16
13	30.11.2016	Setkání s netopýry	MKP Dittrichova	25
14	1.12.2016	Setkání s netopýry	MKP Dittrichova	80
15	1.12.2016	Zimní spáči	KS Malešická	15
16	8.12.2016	Splněné přání	MF Dnes	
17	17.12.2016	Nadílka pro netopýry	Kafemat	65
18	25.1.2017	Zvířátka v zimě	MKP Dittrichova	16
19	9.3.2017	Jak se budí netopýři	KS Karpatská	11
20	9.3.2017	Netopýři v Praze	Nár. muzeum	11
21	16.3.2017	Jak se budí netopýři	KS Sámova	12
22	20.3.2017	Malý průzkumník přírody	ZŠ Korunovační	9
23	23.3.2017	Jak se budí netopýři	KS Malešice	16
24	27.3.2017	Malý průzkumník přírody	ZŠ česko-německá	7
25	28.3.2017	Jak se budí netopýři	KS Na Louži	10
26	30.3.2017	Přednáška o netopýrech	DOS Na Neklance	21
27	31.3.2017	Netopýří svět	MKP Stodůlky	43
28	3.4.2017	Zvířátka ze starého dubu	Toulcův dvůr	9
29	4.4.2017	Přednáška o netopýrech	KC Louka	6
30	6.4.2017	Malý průzkumník přírody	ZŠ Hovorčovická	12
31	6.4.2017	Netopýři na Kampě	Salla Terrena Kampa	46
32	8.4.2017	FOR PETS	PVA Letňany	600
33	8.4.2017	Úklid Trojmezí	Toulcův dvůr	60
34	9.4.2017	FOR PETS	PVA Letňany	400
35	9.4.2017	Podvečer na Hamru	Hamr Záběhlíce	42
36	11.4.2017	Zvíře v nouzi	KS Malešice	14
37	13.4.2017	Zvíře v nouzi	KS Sámova	7
38	18.4.2017	Hrátky s přírodou	YMCA	36
39	20.4.2017	Den země	MŠ Dubnova	200
40	24.4.2017	Přednáška o netopýrech	KS Křejského	23
41	24.4.2017	Netopýři v Činoherní kavárně	Činoherní kavárna	36
42	25.4.2017	Zvíře v nouzi	KS Na Louži	9
43	26.4.2017	Netopýří svět	MKP Prosek	32
44	27.4.2017	Zvíře v nouzi	KS Karpatská	12
45	2.5.2017	Malý průzkumník přírody	ZŠ Radotín	8
46	4.5.2017	Kačeři	Praha 1	25

47	9.5.2017	Malý průzkumník přírody 2x	Jiřího z Poděbrad	10
48	10.5.2017	Netopýří svět	MKP Stodůlky	46
49	11.5.2017	Netopýří svět	MKP Novodvorská	28
50	11.5.2017	Netopýří svět	MKP Opatov	35
51	15.5.2017	Malý průzkumník přírody	ZŠ Bílá	10
52	17.5.2017	zájezd Huslík	CSOP Praha 10	42
53	18.5.2017	Netopýří svět	MKP Bohnice	21
54	23.5.2017	Malý průzkumník přírody	ZŠ Strossmayerovo	5
55	24.5.2017	Zvířata v nouzi	KS Záhřebská	20
56	25.5.2017	Mikroklima	Praha 9	1500
57	27.5.2017	Psí den	Malešice	250
58	29.5.2017	Malý průzkumník přírody	ZŠ Chabry	11
			celkem	4932